

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት**

የሰ/መ/ቁ. 251218

ቀን :- ጥቅምት 07 ቀን 2017 ዓ/ም

ዳኞች- እትመት አሰፋ

ደጀኔ አያንሳ

ኑረዲን ክድር

መላኩ ካሳዬ

ሀብታሙ እርቅይሁን

አመልካቾች:-1. ዶ/ር ክንዴ ካሰኝና ቤተሰቦቹ ሕንጻ ሥራ ተቋራጭ ኃ/የተ/የግ/ማሕበር

2. ወ/ሮ አለሚቱ ገመቹ

3. ዶ/ር ሳሙኤል ክንዴ

4. ወ/ሮ እጸገነት ክንዴ

ጠበቃ ታምራት ታለ ጌታ ቀረቡ

ተጠሪ:- ሀበሻ ኮንስትራክሽን ማቴርያል ልማት አ/ማ ነ/ፈጅ ሀረገወይን ዓለማየሁ ቀረቡ
መዝገቡ ለምርመራ የተቀጠረ ነው በመሆኑም መርምረን ተከታዩን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ጉዳዩ የማሕበር ይፍረስልኝ ጥያቄን የሚመለከት ነው። የሰበር አቤቱታው ሊቀርብ የቻለው አመልካቾች የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በማለት አቤቱታ በማቅረባቸው ነው። ክርክሩ የተጀመረው በፌደራል የመጀመርያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በስር ፍርድ ቤት በተደረገ ክርክር ተጠሪ ከሳሽ፤ 1ኛ አመልካች ተከሳሽ፤ 2ኛ-4ኛ ያሉት አመልካቾች ደግሞ ጣልቃ ገብ በመሆን ተከራክረዋል።

ማስታወሻ:- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም !

ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ያቀረበው ክስ ይዘት 1ኛ አመልካች የሆነው ዶ/ር ክንዴ ካሰኝ እና ቤተሰቦቹ ሕንጻ ሥራ ተቋራጭ ኃ/የተ/የግል ማሕበር እንዲፈርስ የጠየቀው ከማሕበሩ ጋር ነህሴ 22 ቀን 2005 ዓ/ም የተደረገ የንብረት አስተዳደርና የሪል እስቴት ልማት ማኔጅመንት ውል ማድረጉንና የ1ኛ አመልካች ማሕበር ሥራ-አስኪያጅና ከፍተኛ የአክሲዮን ባለድርሻ የነበሩት ዶ/ር ክንዴ ካሰኝ ከሞቱ ጀምሮ ማሕበሩን የሚያስተዳድር አመራር መሰየም አልቻሉም፤ በዚህም ምክንያት በቂርቆስ ክፍለከተማ ወረዳ 7 በሚገኘው ይዞታው ላይ የተጀመረውን ግንባታ ለማጠናቀቅና ተጠሪ ለሦስተኛ ወገኖች የገባውን የውል ግዴታ ለመወጣት አልተቻለም፤ ፕሮጀክቱ በመቆሙ ምክንያት ተጠያቂነት እየመጣበኝ ነው፤ ከፕሮጀክቱ ላገኘው የሚገባኝን ጥቅም አጥቻለሁ፤ በንግድ ሕጉ መሠረት ማሕበሩ የተቋቋመበትን ዓላማ መፈጸም ካልቻለ ወይም አስፈላጊ የሆነ የአስተዳደር አካል ከሌለው በገንዘብ ጠያቂ በሚቀርብ ጥያቄ ሊፈርስ ይችላል። ስለሆነም 1ኛ አመልካች ማሕበር እንዲፈርስ እንዲወሰን ዳኝነት ጠይቋል። 1ኛ አመልካች ጉዳዩ በስር ፍርድ ቤት በሌለበት የታየ ሲሆን የአክሲዮን ድርሻ ያላቸው ከ2ኛ-4ኛ የተመለከቱት አመልካቾች በክርክሩ ጣልቃ በመግባት ተከራክረዋል።

ፍርድ ቤቱም ጉዳዩን መርምሮ ተጠሪ ከ1ኛ አመልካች ማሕበር ጋር ካደረገው ውል ጋር በተያያዘ ላጋጠመው ችግር በውሉ መሠረት መፍትሄ መፈለግ ሲገባቸው ማህበሩ እንዲፈርስ መጠየቅ የለበትም ከማለት በቀር ማህበሩ በሞት በተጓደሉ አባሉ ምትክ ሌሎች ባለ አክሲዮኖችን በማስገባትም ሆነ በሌላ አግባብ ህልውና እንዲኖረው የተደረገ ስለመሆኑ ወይም የአስተዳደር አካል የተሰየመለት ስለመሆኑ ያቀረቡት ክርክርም ሆነ ማስረጃ የለም፤ የ1ኛ አመልካች ማህበር ባለ አክሲዮን ወራሾች በፍርድ ቤት በክርክር ላይ በመሆናቸው ምክንያት ማህበሩ ህልውና እንዲኖረው የተደረገ ጥረት የሌለ መሆኑን፤ የአስተዳደር አካልም ያልተሰየመ መሆኑን በማመን የተከራከሩ በመሆኑ ይህ ደግሞ የሶስተኛ ወገኖችን ጥቅም የሚጎዳ በመሆኑ፤ ማህበሩም እንደ ማህበር ህልውና ኖሮት መስራት በማይችልበት ደረጃ ላይ የሚገኝ ከሆነ የንግድ ማህበሩ የሚቀጥልበት ምክንያት የሌለ በመሆኑ ማህበሩ እንዲፈርስ ሊያስወስን የሚያስችል በቂ ምክንያት ተደርጎ ሊወሰድ የሚችልነው። ተጠሪ ከ1ኛ አመልካች ጋር በገባው ውል መሠረት 57% ትርፍ ማግኘት የሚገባው የነበረ በመሆኑ ገንዘብ ጠያቂ መሆኑን ያሳያል፤ 1ኛ አመልካች ማሕበር ለሦስት ዓመት ያሕል የአስተዳደር አካል የሌለው በመሆኑ በንግድ ሕጉ አንቀጽ 531 መሠረት ማሕበሩ ሊፈርስ ይገባል በማለት ውሳኔ ሠጥቷል። አመልካቾች ይህንን ውሳኔ በመቃወም ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የይግባኝ አቤቱታ ያቀረቡ ሲሆን ፍርድ ቤቱም ጉዳዩን በመመርመር የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ በፍ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 348(1) መሰረት አጽንቶታል።

አመልካቾች ሐምሌ 21 ቀን 2015 ዓ.ም ጽፈው ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ ይህን ውሳኔ በመቃወም የቀረበ ሲሆን ይዘቱም፡- በስር ፍርድ ቤት በነበረው ክርክር በ1ኛ አመልካች እና በተጠሪ መካከል በተደረገው ውል መሰረት የተጠሪን ጥቅም ለማስጠበቅ የሚያስችሉ ስራዎችን ለመስራት የማህበሩ ምስራ አስኪያጅ እና የስር

ጣልቃ ገቦች ዝግጁ መሆናቸውን ከመግለጻቸውም በላይ ከተጠሪ ጋር ስምምነት ደርሰው እንደነበር ያስረዱ በመሆኑ ፍርድ ቤቱ መሰረት ማድረግ የነበረበት የተጠሪን መብት ለማስጠበቅ ማህበሩ ሊፈርስ ይገባል ወይስ አይገባውም የሚለውን መሆን ሲገባው ማህበሩ እንዲፈርስ የሚያደርግ ምክንያት አለ ወይስ የለም የሚል ጭብጥ መያዙ የተከራካሪውን ክርክር ያልተከተለ በመሆኑ ተገቢነት የሌለው ነው፤ ለክስ ምክንያት የሆነው ጉዳይ የተፈጠረው ማህበሩ ቤት ገንብቶ ለ 3ኛ ወገኖች ለመሸጥ በገባው ውል መሰረት በመሆኑ ለተጠሪም ጥቅም የሚያስገኘው ሆነ የ3ኛ ወገኖች ጥቅም የሚጠበቀው ማህበሩ ህልውናው ተጠብቆ በተቋቋመበት ዓላማ እና ለ3ኛ ወገኖች በገባው ውል መሰረት ግንባታውን ቀጥሎ ቤቶቹን ለ3ኛ ወገኖች በውሉ መሰረት ማስረከብ ሲችል ብቻ ሆኖ እያለ የስር ፍርድ ቤቱ በአመልካቾች የቀረበውን ክርክር ማህበሩ ከተቋቋመበት ዓላማና ለሀገርም ሆነ ለ3ኛ ወገኖች የሚያበረክተውን ቀላል የማይባል አስተዋፅኦ በጥንቃቄ ሳይመረምር የሰጠው ውሳኔ የህግ መሰረት የሌለው ነው፤ ማህበሩ የተጓደሉበትን አመራሮች በመምረጥ ወደ ስራ እንዳይገባ እንቅፋት የፈጠረው እራሱ ተጠሪ ሆኖ እያለ በዚህ ምክንያት ማህበሩ እንዲፈርስ መጠየቁ ከቅን ልቡና ውጪ ከመሆኑም በላይ አንድ ማህበር እንዲፈርስ ሊያደርጉ ከሚችሉ በህጉ ከተቀመጡ ምክንያቶች ውጪ ነው፤ በመሆኑም የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ በሰበር ታይቶ ሊታረም ይገባል የሚል ነው።

የሰበር ሰሚው ችሎትም የአመልካቾችን የሰበር አቤቱታ መርምሮ የአሁን ተጠሪ 1ኛ አመልካች የሆነው ማህበር ባለአክሲዮን ባልሆነበት ማህበሩ እንዲፈርስ የሰጠው ምክንያትም ማሕበሩን ለማስፈረስ የሚያስችል በቂ ምክንያት መሆን አለመሆኑ ሊመረመር የሚገባው በመሆኑ ተጠሪ መልስ እንዲሰጥበት አሟሏ። ተጠሪ ሰኔ 24 ቀን 2016 ዓ.ም የሰጠው መልስ ይዘት በአጭሩ፡- 1ኛ አመልካች በሥር ፍርድ ቤት በሌለበት የታየ በመሆኑና በፍብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 78 መሠረት አመልክቶ ያልተከራከረ በመሆኑ ይግባኝ ሆነ የሰበር አቤቱታ ሊቀርብ አይገባም፤ 1ኛ አመልካች አስፈላጊ የሆነ አስተዳደር አካል የሌለው እና የተቋቋመበትን የንግድ ስራ ዓላማ ለማሳካት ያልቻለ ማህበር በባለአክሲዮን ወይም በገንዘብ ጠያቂ በሚቀርብ አቤቱታ በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ሊፈርስ እንደሚችል በህጉ የተደነገገ በመሆኑ ተጠሪ የማህበሩ አባል ባልሆንም ማህበሩ እንዲፈርስ ዳኝነት የመጠየቅ መብትና ጥቅም አለኝ፤ በስር ፍርድ ቤት ህልውና የሌለው ማህበር እንዲፈርስ የተሰጠው ውሳኔ ለህብረተሰቡም ፣ለግብር ሰብሳቢውም ሆነ ለአበዳሪ የሚጠቅም እንጂ የሚጎዳ ውሳኔ አይደለም፤ በወራሾች በተፈጠረው አለመግባባት ምክንያት ማህበሩ አስተዳዳሪ ሳይኖረው ከ3 ዓመት በላይ መቆየቱ ማህበሩ ህልውና የሌለው በመሆኑ የሚያሳይ በመሆኑ በስር ፍርድ ቤት ማህበሩ እንዲፈርስ የተሰጠው ውሳኔ በቂ ምክንያት በመሆኑ የአመልካቾች መከራከርያ ተቀባይነት ሊኖረው አይገባም።በመሆኑም የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ሊጸና ይገባል የሚል ነው። አመልካቾች በሰጡት የመልስ መልስ ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ በማጠናከር ተከራክረዋል።

ማስታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም !

የግራ ቀኝ ክርክር እና በየደረጃው ባሉ ፍርድ ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ በአጭሩ ከላይ የተገለጸው ነው። ይህ ችሎትም ሊጣራ ይገባዋል ተብሎ የተያዘውን ነጥብ ከግራ ቀኝ ክርክር፤ ለሰበር አቤቱታ መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸው ህጎች ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምሮታል።

በዚህ ችሎት የተያዘውን ጭብጥ መሠረት አድርገን ሥራ-ነገሩን ከመመርመራችን በፊት ተጠሪ በሰበር መልሱ ከፍብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 78 አንጻር ያቀረበውን መቃወሚያ አስቀድመን ተመልክተናል። 1ኛ አመልካች በሥር ፍርድ ቤት ጉዳዩ በሌለበት ታይቷል። ጉዳዩ በሌለበት የታየ ተከራካሪ ሁለት አማራጮች አሉት፤ አንደኛው ጉዳዩ ባለበት እንዲታይ በፍብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 78 በተመለከተው መስፈርት መሠረት አቤቱታ አቅርቦ ወደክርክሩ መግባትና መብቱን ማስከበር ነው። በዚህ አግባብ መብቱ ማስከበር ያልቻለ ወይም ወደክርክሩ ለመግባት ያልፈለገ ተከላሽ በቀጥታ መብቱን በነካው ውሳኔ ላይ ይግባኝ የማቅረብ መብት አለው። በፍብ/ሥ/ሥ/ሕ.ቁ. 320 እና ተከታይ ድንጋጌዎች መሠረት ተከራካሪ የሆነ ወገን ይግባኝ የማቅረብ መብት አለው። በይግባኝ ሆነ በሰበር የሚያቀርበው ክርክር ወሰን በሥነ-ሥርዓት ሕጉ ማዕቀፍ የሚመረመር ሆኖ ጉዳዩ በሥር ፍርድ ቤት በሌለበት መታየቱ ብቻውን ይግባኝ ሆነ የሰበር አቤቱታ ከማቅረብ የሚከለክል ባለመሆኑ በዚህ ረገድ ተጠሪ ያቀረበውን መቃወሚያ አልተቀበልነውም።

ወደዋናው ጉዳይ ስንመለስ ተጠሪ 1ኛ አመልካች የሆነው ዶ/ር ክንዴ ካሰኝ እና ቤተሰቦቹ ሕንጻ ሥራ ተቋራጭ ኃ/የተ/የግል ማሕበር እንዲፈርስ የጠየቀ ሲሆን የንግድ ማህበሮች ከተቋቋሙ በኋላ እንደየአግባብነቱ በማህበረተኞቹ ስምምነት፤ በሕግ በተመለከተው ምክንያትና በፍርድ ቤት ውሳኔ ሊፈርሱ የሚችሉ ናቸው። በኢዱስ የንግድ ሕግ ስለ ንግድ ማህበሮች በጠቅላላው በሚናገረው ክፍል የሚገኘው ቁጥር 181 ማህበር በሕግ፤ በስምምነት ወይም በፍርድ ቤት አማካኝነት የሚፈርስበትን ምክንያቶች ያመለክታል። ኃላፊነቱ የተወሰነ የንግድ ማሕበር በፍርድ ቤት ሊፈርስ የሚችለው በንግድ ሕጉ አንቀጽ 181 /4 እና 5/ እና 531 እንደተመለከተው የማሕበሩ አባላት ወይም ገንዘብ ጠያቂ ማሕበሩ እንዲፈርስ ሲያመልክቱ ወይም ማሕበሩ መክሰሩ በፍርድ ቤት ሲወሰን ነው። አንድ ማህበር እንዲፈርስ ጥያቄ ስለቀረበ ብቻ እንዲፈርስ ውሳኔ ሊሰጥ እንደማይችል እና ማህበሩ እንዲፈርስ ለመወሰን የሚያበቃ ምክንያት መኖሩን ፍርድ ቤቶች የማረጋገጥ ኃላፊነት እንዳለባቸው ከድንጋጌዎቹ ይዘት መረዳት ይቻላል፤ ማህበራት ተገቢው የሕግ ጥበቃ ተደርጎላቸው ለአገር ኢኮኖሚ የሚያበረክቱት ሚና ግንዛቤ ውስጥ ገብቶ ሊመረመር የሚገባው ነው።

በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ 1ኛ አመልካች የሆነው ዶ/ር ክንዴ ካሰኝ እና ቤተሰቦቹ ሕንጻ ሥራ ተቋራጭ ኃ/የተ/የግል ማሕበር እንዲፈርስ የጠየቀው ከማሕበሩ ጋር ነህሴ 22 ቀን 2005 ዓ/ም የተደረገ የንብረት አስተዳደርና የሪል እስቴት ልማት ማኔጅመንት ውል ማድረጉንና የ1ኛ አመልካች ማሕበር ሥራ-አስኪያጅና ከፍተኛ የአክሲዮን ባለድርሻ የነበሩት ዶ/ር ክንዴ ካሰኝ ከሞቱ ጀምሮ ማሕበሩን የሚያስተዳድር አመራር መሰየም አልቻሉም፤ በዚህም ምክንያት በቂርቆስ ክፍለከተማ ወረዳ 7 በሚገኘው ይዞታው ላይ የተጀመረውን ግንባታ ለማጠናቀቅና ተጠሪ ለሦስተኛ ወገኖች የገባውን የውል ግዴታ ለመወጣት አልተቻለም፤ ፕሮጀክቱ

ማስታወሻ፡- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

በመቆሙ ምክንያት ተጠያቂነት እየመጣበኝ ነው፤ ከፕሮጀክቱ ላገኘው የሚገባኝን ጥቅም አጥቻለሁ፤ በንግድ ሕጉ መሠረት ማሕበሩ የተቋቋመበትን ዓላማ መፈጸም ካልቻለ ወይም አስፈላጊ የሆነ የአስተዳደር አካል ከሌለው በንግድ ጠያቂ በሚቀርብ ጥያቄ ሊፈርስ ይችላል። ስለሆነም 1ኛ አመልካች ማሕበር እንዲፈርስ እንዲወሰን ዳኝነት ጠይቋል። 1ኛ አመልካች ጉዳዩ በስር ፍርድ ቤት በሌለበት የታየ ሲሆን የአክሲዮን ድርሻ ያላቸው ከ2ኛ-4ኛ የተመለከቱት አመልካቾች በክርክሩ ጣልቃ በመግባት የተከራከሩ ሲሆን የሥር ፍርድ ቤቶች ተጠሪ ከ1ኛ አመልካች ጋር በገባው ውል መሠረት 57% ትርፍ ማግኘት የሚገባው የነበረ በመሆኑ ገንዘብ ጠያቂ መሆኑን ያሳያል፤ 1ኛ አመልካች ማሕበር ለሦስት ዓመት ያሕል የአስተዳደር አካል የሌለው በመሆኑ በንግድ ሕጉ አንቀጽ 531 መሠረት ማሕበሩ ሊፈርስ ይገባል በማለት ወስነዋል።

በንግድ ሕጉ አንቀጽ 531 መሠረት ማሕበሩ አስፈላጊ የሆነ የአስተዳደር አካል የሌለው እንደሆነ በባለአክሲዮን ወይም በንግድ ጠያቂ በሚቀርብ ጥያቄ በፍርድ ቤት ሊፈርስ እንደሚችል ተመልክቷል። ተጠሪ ክሱን ያቀረበው የ1ኛ አመልካች ማሕበር ባለአክሲዮን ባልሆንም ገንዘብ ጠያቂ ነኝ በሚል ነው። በንግድ ሕጉ ከማሕበሩ አንጻር 3ኛ ወገን የሆኑት ገንዘብ ጠያቂዎች ማሕበሩ ላይ የሚጠይቁት ገንዘብ ሲኖር ጥቅማቸውን ለመጠበቅ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኙት መብታቸውን ለማስከበር የተዘረጋ ሥርዓት ነው። ተጠሪ ከ1ኛ አመልካች ጋር በጋራ ሪል እስቴት ለማልማት የውል ግዴታ የገባ ድርጅት ነው። ተጠሪ 1ኛ አመልካች ማሕበር ላይ የሚጠይቀው ገንዘብ መኖሩን በክሱ ሆነ በክርክሩ ሂደት አላሳየም፤ የተጠሪ መከራከሪያ ሆኖ የቀረበውና የሥር ፍርድ ቤቶች የተቀበሉት ተጠሪ ከ1ኛ አመልካች ጋር በገባው ውል መሠረት 57% ትርፍ ማግኘት የሚገባው የነበረ በመሆኑ ገንዘብ ጠያቂ መሆኑን ያሳያል በሚል ነው። ተጠሪ የውል ግዴታ የገባ ሲሆን ሥራው ትርፍ የሚያስገኝ ከሆነ ወጪውና ገቢው ተሰልቶ ውሉ ሲጠናቀቅ የሚታወቅ ነው፤ ትርፍ ከተገኘም ተጠሪን ሆነ 1ኛ አመልካችን በጋራ የሚጠቅም እንጂ ተጠሪን 1ኛ አመልካች ላይ ገንዘብ ጠያቂ አያደርገውም። አሁን ባለበት ሁኔታ ተጠሪ ከ1ኛ አመልካች ላይ የሚጠይቀው የታወቀ ገንዘብ የለም፤ የ1ኛ ማሕበር ሕልውና መቀጠልም ጉዳት የሚያስከትልበት መሆኑን አላሳየም፤ ስለሆነም ተጠሪ 1ኛ አመልካች ማሕበር እንዲፈርስ ለመጠየቅ በንግድ ሕጉ አንቀጽ 531 አግባብ ገንዘብ ጠያቂ ስለመሆኑ ባላሳየበት አግባብ 1ኛ አመልካች ማሕበር እንዲፈርስ መወሰኑ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አግኝተነዋል። ስለሆነም ተከታዩ ውሳኔ ተሰጥቷል።

ውሳኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 300292 ግንቦት 30 ቀን 2015 ዓ/ም እና የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 01259 ታህሳስ 13 ቀን 2015 ዓ/ም የሠጡት በሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀጽ 9(1)(ለ) መሰረት ተሸሯል።
2. 1ኛ አመልካች ማሕበር ሊፈርስ አይገባም ተብሎ ተወስኗል።

3. በዚህ ችሎት ለወጣ ወጭና ኪሣራ ግራቶች የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

ትዕዛዝ

- ❖ የውሳኔው ግልባጭ ለስር ፍርድ ቤቶች ይተላለፍ።
- ❖ መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

እ/ጋ

